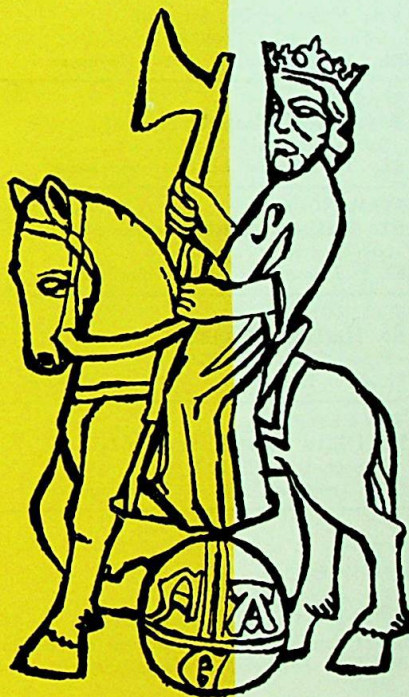

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F R A M K R I S T M E N N F R A M •

65 ÅRGANG

5. FEBRUAR 1953

A V I N N H O L D E T : NR.
PAVE PIUS XII SOM FORNYER - DEN ENE SALIGGJØR- 5
ENDE KIRKE - MARSKALK TITO OG DEN HELLIGE
STOL. II - BEVEGGRUNNER TIL EN KONVERSJON -
SIGRID UNDSET OG HISTORIEN - GRAHAM GREENE: 6
«DET SISTE ROMMET» - FASTEMANDAT - UTLANDET

NESTE NUMMER KOMMER 19. FEBRUAR 1953.

VÅRE KIRKER Gudstjenester på søn- og helligdager

OSLO

St. Olavs kirke, Akersv. 1.
Sokneprestkontoret, tlf. 41 41 61.
(Prestegrd. og Biskopen 42 52 87.)
Kl. 7: Stille messe.
Kl. 8.30: Fromesse m. preken.
Kl. 9.45: Low Mass. English Sermon.
Kl. 11: Høymesse m. preken.

St. Hallvards kirke, Urtegt. 29.
Soknepresten, tlf. 68 08 68.
Kl. 8: Fromesse.
Kl. 10.30: Høymesse m. preken.

St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15.
Dominikanerne, tlf. 44 23 24.
Kl. 8.15: Fromesse.
Kl. 10.30: Høymesse m. preken.

Grefsen kapell, Gladsveg 23.
Prestegården, tlf. 38 02 87.
Kl. 9.30: Høymesse.

Vår Frue Villas kapell,
Ullernchaussen 52, Smestad (Montebello).
Prestegården, tlf. 55 81 21.
Kl. 8.30: Høymesse.

Lunden kapell, Trondheimsv. 309.
Tlf. 37 78 68.
Kl. 8: Høymesse.

ARENDAL:
St. Fransiskus kirke, Tyholmen.
Soknepresten, tlf. 2209.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse.

BERGEN:
St. Paul kirke, Christiesgt. 16.
Soknepresten, tlf. 15 410.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

DRAMMEN:
St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1.
Soknepresten, tlf. 2019.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

FREDRIKSTAD:
St. Birgitta kirke.
Soknepresten, tlf. 1438.
Kl. 8.15: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

HALDEN:
St. Peter kirke, Kr. V.s pl. 1.
Soknepresten, tlf. 1168.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

HAMAR:
St. Torfinn kirke, Torggt. 113.
Soknepresten, tlf. 1751.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 11: Høymesse.

HAUGESUND:
St. Josef kirke, Haraldsgt. 21.
Soknepresten, tlf. 3195.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11: Høymesse.

HØNEFOSS:
St. Theresia kirke, Vesterntangen.
Soknepresten, tlf. 266.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

KRISTIANSAND S.:
St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3.
Soknepresten, tlf. 4225.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

LILLESTRØM:
St. Magnus kapell, Halvdansgt. 5.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11.15: Høymesse.

PORSGRUNN:
Vor Frue kirke, Sverresgt.
Soknepresten, tlf. 50 793.
Kl. 7.45: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

STABEKK:
Jesu Hjerter kapell, Nyv. 17.
Soknepresten, tlf. 53 77 35.
Kl. 9.05: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse.

STAVANGER:
St. Svithun kirke, Dronningsgt. 8.
Soknepresten, tlf. 25 534.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

SYLLING:
St. Hallvard kapell.
Presteboligen, tlf. 9028.
Kl. 9.30: Høymesse.

TØNSBERG:
St. Olavs kapell, Sandefjordgt. 1.
Soknepresten, tlf. 12 238.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse.

Liturgisk kalender:

8. FEBRUAR: *Søndag Seksagesima*. Ep. II. Kor. 11, 19—33; 12, 1—9. Ev. Luk. 8, 4—15.
Mandag: Kyriell, bekj., kirkelærer. *Tirsdag*: Skolastika, jomfru. *Onsdag*: Vår Frue av Lourdes.
Torsdag: Serviterordenens syv stiftere. *Fredag*: Ferialdag. *Lørdag*: Maria-lørdagsmesse.

15. FEBRUAR: *Søndag Quinquagesima*. Ep. I. Kor. 13, 1—13. Ev. Luk. 18, 31—43. *Mandag*
og *tirsdag*: Ferialdager. *Onsdag*: Aske-onsdag. *Torsdag*, *fredag* og *lørdag*: Ferialdager.

22. FEBRUAR: 1. sønd. i Fasten.
Fra og med Askeonsdag til og med 1. Påskedag er «slukkede tidene», og det kan ikke holdes
bøytidelige brylluper.

ST. OLAV

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersv. 5.
Telefon 42 37 43. Kl. 9—16. Mandag, lørdag:
Kl. 9—13.

Abonnementspris: Kr. 15.00 pr. år; for utlandet
+ porto kr. 4.80. Girokonto nr. 15986.

Abonnement tegnes i ekspedisjonen og på ethvert
postkontor.

Annonser må være innsendt innen onsdag aften
uken før utgivelsesdatoen (angitt på 1. om-
slagsside).

OBS!

Se melding fra Vikariatet side 36.

Min kjære hustru, vår gode mor,
svigermor og bestemor

Margot Frosta

døde fra oss 21. jan. på St. Elisa-
beths hospital. Hun anbefales til de
troendes forbønn. R. I. P.

Tromsø—Fredrikstad.

På den øvrige families og egne vegne

Adelheid og Chr. Olsen.

Hans-Olav.

KATOLSK KVINNELIG LEGE

søker for seg og sin familie et sted
å bo, i Oslo eller omegn (6 personer).
Kjøp eller leie. Eksp. anv.

Til inntekt for feriehjemmet

«Persbråten»

arrangerer Mariakongre., Oslo

Barneaften lørdag 14. febr. kl. 17

Tombola - Konkurransелеker - Is

Fastelavns-tilstelning

søndag 15. februar kl. 19.30

God underholdning - Lynlotteri

Servering

Loddsalg etter høymessen
hele dagen

ST. SUNNIVA SKOLE

Katolske barn som skal begynne i
1. klasse høsten 1953, må være inn-
meldt, skriftlig eller muntlig, før 21.
februar. Dåpsattest må forevises.

VÅRE FLYKTNINGER

trenger husrom!

Mange bor elendig, —
alt har interesse!

Økonomisk hjelp - Klær og sko
er også kjærkomment

Hovedkomitéen for

Katolsk Flyktningarbeide

Hovin. 5 B, Oslo, tlf. 67 24 41.

LEGEMIDDEL

Ved B-vitaminmangel —

AFI-B-TOTAL

tabletter

med de viktigste komponenter i B-
vitaminkomplekset i relativt store
doser.

Pakninger à 50, 100 og 250 tabletter.

A-S FARMACEUTISK (AFI) INDUSTRI OSLO

Pave Pius XII som fornyer

Det var mange som ved kardinal Eugenio Pacellis valg til Kirkens høyeste embete i mars 1939 mente at nå sto en fremragende *pastor politicus* for tur til å innta plassen i pavenes markante profilrad. En hadde festet seg ved den romerske marki-sønns solide akademiske dannelse, hans lysende diplomatiske løpebane i Kirkens tjeneste, hans grundige kjennskap til verdenskirkens synlige virksomhet og ikke minst hans suverene ledelse av Statssekretariatet som den sterke, kloke ankermannen den aldrende Pius XI trygt forlot seg på i de siste byrdefulle år av sitt pontifikat.

De som imidlertid kjente den nye pave nærmere var selvfølgelig også klar over at han i eminent grad var i besittelse av det latinerne kalte *virtus politica* — den politiske styrke, dvs. en solid innsikt i samfunnets struktur forenet med særlige evner til å håndtere de problemer som oppstår i et samfunn eller samfunnene i mellom. Men de var meget mer klar over at det var en utpreget *pastor angelicus* kardinalene i 1939 så enstemmig hadde samlet seg om. Bak den statelige kardinalskikkelsen Eugenio Pacelli skjulte det seg en *presten* og *hyrden* Pacelli som under tiaraens tredobbelte krone og med pontifikatets trefoldige ansvar nok ville tre frem som den store «englelike hyrde» svarende til, for øvrig, den gamle legendariske forutsigelse som tilskrives den hellige Malakias († 1148).

Vi kan iallfall i dag med takknemlighet slå fast at pave Pius XII ikke bare har forenet i seg på eminent vis en visdom av denne verden med den visdom som har evighetens kilder. Han har utrettelig som få, og stadig mer intenst, understreket at livet — både på det sosiale, politiske og kulturelle plan — ene og alene kan forsvare sin verdighet dersom det i alle dets ytringer bevarer sammenhengen med urkilden selv, som er Gud. Det er her vår Paves utstrakte kunnskaper kommer slik til sin rett. Samtidig som en merker hos ham en stadig dypere innforlivelse med det overnaturlige livs kildekraft, belyser han i ensyklikaer, i brev og ikke minst i tale ved enhver anledning og på nær sagt alle felter hvordan alle menneskenes problemer i tilværets dype mysterium får sin bekreftelse og sine svar fra troen på Guds visdom og allvise faderkjærlighet. Det gjelder derfor at denne ervervede eller gitte troen på Gud og på livet, som Guds høyeste skaperglede, får den mulighet til næring og fornyelse som en problemfylt verden så såre trenger. Det går som en lysende tråd gjennom hele hans pontifikats benådede hyrdekall, at en verden som vår, med dens rivende og

epokegjørende utvikling på så mange fronter, heller ikke kan nøyes med en *status quo* på det åndelige plan. Kirken må engasjere seg *i tiden* og tro mot sin oppgave til å fortsette Kristi redningsverk blant sjelene modig åpne nye porter inn til Kirkens uendelige rikdommer, forlenet den av Kristus selv etter Faderens vilje.

Det er i denne hensikt pave Pius XII i pakt med — ikke bare parallelt med — sitt vidt og bredt anerkjente arbeid for freden, har lagt slik vekt på en fornyelse av det liturgiske og sakramentale liv hos alle Kirkens barn. Ensyklikaen «*Mediator Dei*» betegnet innledningen og den nylig utsendte apostoliske konstitusjon «*Christus Dominus*» en logisk og velkommen fortsettelse. Den virkelige freds grunnvoll legges i de enkelte menneskers hjerter og sinn. Den fred verden ikke kan gi, er den fred Gud har lovet dem som lar ham få virke i den sjel han har skapt og hvis muligheter han alene helt kjenner. Ved den indre opplysning og forvandling som Helligåndens gaver virker skal en ny kristentype formes, ny for vår verden, ikke ny for Kristus som er selve fornyelsens inkarnasjon. Men for at Helligånden, Den treenige Guds ufeilbarlige tale i oss, skal få *vekst* i vårt indre, må også vår sjels dypeste krefter hente seg *næring* i en guddommelig livskraft. Denne livskraft er Kristi eget legeme og blod, eukaristiens hellige mysterium.

Helt fra urkirkens første tid har eukaristien stått i sentrum av det kristne liv som det store altnærende kjærlighetens sakrament. Men adgangen til Herrens bord har ikke alltid vært underkastet den samme disiplin. Respekten for den guddommelige næring fordret at det eukaristiske måltid skulle være dagens forstenæring, og selve Måltidet skulle knyttes til offerets frembæring i messen om morgenen. Helt til våre dager har denne disiplin rådet omkring messen og eukaristien, med unntak som vil være kjent. Det skulle bli vår tids pave som våget å rokke ved en forskrift som de fleste tenkte seg urokkelig. *Aftenmessen* er et faktum og lempningen på de hittil strenge *eukaristiske fastebestemmelser* åpner nye muligheter for en religiøs fornyelse på sakramental grunn.

Pastor angelicus, pave Pius XII, har med konstitusjonen «*Christus Dominus*» ut fra sin grunnfestede ansvarsfølelse overfor sin Herre og den hjord han er satt til å lede, med mot og kløkt gått i spissen for en slik fornyelse. Det står nå derfor til alle dem som har følt en slik reform som ønskelig og nødvendig å vise at de står sammen med sin hyrde i

Den alene saliggjørende kirke

Av C. Willeke

Det finnes vel neppe blant Kirkens utsagn om sig selv noe som er blitt i den grad misforstått og blankt avvist av ikke-katolikker som det at *den alene er saliggjørende*.

Hva sier disse ord, og hva sier de ikke?

De sier at Kirken betrakter seg som det eneste av Gud vilde frelsessamfunn. Alle guddommelige verdensplaner fant sin kroning i Kristi ankomst til verden, hans menneskevorden, oppstandelse og himmelferd. Kristus er «veien, sannheten og livet» (Joh. 14, 5). Han er den eneste veien til Faderen. Bare ved å forenes med ham blir mennesket frelst. Men etter himmelferden lever og virker menneskeslektens Forløser i Kirken og gjennom den. I læren og sakramentene meddeler den menneskene Kristuslivet som er skjult i den, forener de troende som lemmer til det mystiske legeme, hvis hode Kristus er. Men som det bare finnes et hode, finnes det også bare et legeme, nemlig Kirken. Den kjenner bare «en Herre, en tro, en dåp».

Kirken hevder at bare den eier Kristuslivets hele fylde. Bare den har gjennom årtusener bevart den guddommelige sannhet uforfalsket og uforkortet, bare i den bruser nådens fulle strøm, bare den har de fullmakter som Kristus ville vite sin Kirke utrustet med. «Men hører han ikke på Kirken, da skal han være for deg som en hedning og tolder» (Matt. 18, 17). Fordi Kristus ville grunnlegge bare en Kirke, kan bare denne ene være Kristi sanne Kirke, den normale vei til frelse for menneskene. «Av denne Den katolske kirkes selbevissthet følger derfor nødvendigvis avvisningen av alle særksamfunn. Skulle den anerkjenne dem som likverdige søstersamfunn, ville den oppgi seg selv som Kristi Kirke. Dens krav på å være den alene saliggjørende Kirke, dvs. den eneste vei til frelse, følger av dens lære om Kirkens enhet... Når Kirken overfor alle kristne særksamfunn med en så uhyre styrke og fasthet hevder seg som Kristi ene legeme, handler den som Kristus, da han foran sine jødiske og romerske dommere bekjente seg til sitt vesen som Guds Sønn. Uten denne ubetingede bekjennelse til seg selv, ville han ikke være blitt korsfestet.

Kristenheten er ulykksalig splittet. Ved siden av Den katolske kirke finnes det et forvirrende antall bekjennelser, samfunn og sekter. En dyp lengsel etter enhet går gjennom kristenheten. Kristne av alle mulige bekjennelser kommer sammen fra mange land på store møter for å finne frem til enhet. Det er bare

viljen til å forene seg flittigere og stadig inderligere med Gud i kjærlighetens altgivende sakrament, den hellige Eukaristi.

I. H. K.

*

I en senere artikkel skal vi nærmere kommentere enkelte sider ved reformen omkring fasteforskriftene.

Den katolske kirke som ikke er representert på disse møter. Det utlegges som hovmot, arroganse, ufordragelighet. Men med urette. Sannheten tåler intet kompromiss. Hvilken forening kan vel være mulig mellom Kirken og de religionssamfunn som fornekter Den hellige treenighet, Kristi guddom eller Kristi virkelige nærvær i Alterets sakrament? Et kompromiss ville være ensbetydende med å forråde Kristus som ble født og kom til verden for å vitne om sannheten, og som gikk i døden for sannheten som hans apostler gjorde det etter ham og den store skare av martyrer helt opp til vår egen tid. Man søker fortvilet i den ikke-katolske verden etter en formel man kan bli enig om. Man behøver ikke å søke, den finnes og heter: *Den apostoliske trosbekjennelse*. Det er den tro som Kirken uten strykninger har forkynt gjennom århundrene.

Gud har sendt Kristus til verden, Kristus sender Kirken for at den skal fortsette hans verk. Den gjør det i den Hellige Ånds kraft som er blitt meddelt den. Alene saliggjørende betyr altså at Kirken har fått i oppdrag av Gud å føre menneskene til salighet. Den store misforståelse består i at man setter likhetstegn mellom «å gjøre salig» og «å bli salig»; som om Kirken skulle hevde at alle går fortapt som ikke i egentlig forstand hører den til. Til Kirkens synlige samfunn hører alle de dømte som er forenet i bekjennelsen av den ene tro, i deltagelsen i Kirkens sakramentale liv og i lydighet overfor den hellige Peter. Som usynlige medlemmer av Kirken betegnes alle som uten egen skyld står utenfor det katolske kirkefelleskap, men lever et gudfryktig liv. «Men i hvert folk tekkes den ham som frykter ham og gjør det rette.» (Ap. gj. 10, 35.) I det 2. århundre sa den kristne filosof *Justin*: «Alle som har levet med Logos (dvs. etter deres av fornuften opplyste samvittighet) er kristne, selv om de betraktes som gudløse.» I sin berømte tale den 9. desember 1854 sier Pave Pius IX med samme vidsyn om ikke-katolikken: «Det må gjelde for sikkert, at den som ikke kjenner den sanne religion, er uten skyld i Guds øyne, så sant denne uvitenhet er uovervinnelig... Når vi en gang, løst fra legemets bånd, skal skue Gud som han er, da kommer vi sikkert til å erkjenne hvor inderlig og skjønt den guddommelige barmhjertighet er forenet med den guddommelige rettferdighet.» *Katolikken er ikke frelst, bare fordi han tilhører den ene saliggjørende kirke; ikke-katolikken er ikke fortapt, bare fordi han står utenfor Kirken.* Den hellige Augustin understreker at det finnes mange skjulte kristne utenfor Kirken, og at det finnes skjulte hedninger og fortapte i Kirkens skjød. Den hellige Cyprians setning: «Utenfor Kirken — ingen frelse» gjelder bare dem som tross bedre viten og nådens virke av timelige hensyn ikke slutter seg til dene ene sanne Kirke.

Sammen med Verdenskirken har vi i disse dager bedt Gud om at han må føre de i troen atskilte brødre og søstre til sannhetens erkjennelse og tilbake til Moderkirken. Det som er atskilt ved menneskers skyld, kan bare Gud føre sammen. Ærefrykt for sannheten, kjærlighet til de villfarende og innstendig bønn om enhet i troen venter Forløseren fortsatt av oss.

Marskalk Tito og Den hellige stol

II. Hvorfor erkebiskop Stepinac ble arrestert

Trass i at marskalk Tito og hans statsråder stadig hevder at de er de eneste autentiske eksponenter for marxismen-leninismen, blir man likevel ikke overrasket når de erklærer at de ser på religionen som sådan med den største velvilje, ikke en gang når de forklarer at forbindelsene med Den hellige stol må brytes, eller at mgr. Stepinac ikke kan vende tilbake til Zagreb, eller at det var en dødelig fornærmelse at han ble utnevnt til kardinal. De vet nemlig at de regjerer over folk i Kroatia og Slovenia som har vært dypt katolske i over tusen år, og at de var det lenge før Habsburgerne regjerte dem fra Wien og meget lenge før en italiensk stat begynte å konkurrere med en jugoslavisk stat ved Adriaterhavet. Det var og er påkrevet å behandle Kirken med den største forsiktighet og omtanke.

Av den grunn møttes marskalk Tito og mgr. Stepinac i juni 1945. Marskalken ønsket å nå frem til en *modus vivendi* med Kirken, og ved denne anledning var erkebiskopen ikke noen forræder som marskalken ikke kunne ha noe å gjøre med. I september 1945 offentliggjorde pressen i Jugoslavia to fotografier av de høytideligheter som fant sted i forbindelse med innsettelsen av «folkeregjeringen» i Kroatia. Forfatteren av denne artikkel har kopier av dem liggende foran seg. Man ser mgr. Stepinac som det nye styres ærede gjest sammen med hjelpebiskopen mgr. Lach og andre katolske og ortodokse dignitærer presiderende sammen med den nye «folke-regjerings» sjef, dr. Bakaric, Sovjetunionens militærattasjé og sjefen for «folkearméen» i Zagreb. Men noen dager etter at disse bilder ble tatt, nemlig den 20. september 1945, kom biskopene sammen i Zagreb og satte opp et hyrdebrev som ble lest opp i alle kirker i landet. Det var innholdet i dette hyrdebrev og intet av det som skjedde under krigen, som førte til at erkebiskop Stepinac ble stemplet som forræder, og at det ble reist sak mot ham det følgende år. For mer enn syv år siden skrev biskopene med Stepinac som *primus inter pares* følgende i dette hyrdebrev:

«Også under krigen ble et stort antall prester drept, ikke så mange på grunn av kamphandlinger, men som følge av dødsdommer som ble avsagt av de nå værende sivile og militære myndigheter. Og etter at kamphandlingene var opphørt, fortsatte man med å avsi dødsdommer over katolske prester. Ifølge de oppgaver som har vært tilgjengelige, er 243 blitt drept, 169 sitter i konsentrasjonsleire og 89 er savnet... Domstolene avsa disse dødsdommer etter en summarisk saksbehandling, og ofte ante ikke de anklagede hva anklagen gikk ut på, før de ble stillet for retten. Svært ofte ble de nektet å forsvare seg, de fikk ikke føre vitner og ble ikke gitt juridisk assistanse.

I fransiskanerklostret ved Shiroki Brijeg ble alle munkene, i alt 28, drept uten dom; ingen av dem hadde så meget som vært i nærheten av et gevær, enda mindre kjempet mot Den nasjonale

frigjøringsarmé. Ikke desto mindre ble de beskyldt for å ha begått fiendtlige handlinger, trass i at nesten alle var kjent for sin fordømmelse av de fascistiske ideologier. Det forekom at tusenvis av troende henvendte seg til myndighetene med bønn om at fengslede prester måtte løslates, da de kunne bevitne deres uskyldighet. Men heller ikke disse prester ble spart. Dette beviser at disse dommer ikke ble avsagt i folkets navn. De ble dømt til døden, fordi de hadde en annen politisk oppfatning, ikke fordi de hadde begått kriminelle handlinger... Tallet på prester som ble drept på denne måten er større enn ofrene for selv de verste massakrer i Balkans historie. De fleste av dem ble nektet sakramentenes trøst i sin siste time...

Det er likevel ikke vår hensikt med dette å forsvare de skyldige; vi kjenner til enkelte isolerte tilfeller av prester som, forblindet av nasjonal og partipolitisk fanatisme, forbrøt seg mot loven, og som av den grunn ble stillet for retten. Men vi understreker at tallet på disse prester ikke rettferdiggjør de beskyldninger som har vært rettet mot den katolske geistlighet i pressen og på møter. De tar utelukkende sikte på å føre folket bak lyset og redusere Kirken i folkets øyne...

Et stort antall prester befinner seg i konsentrasjonsleire, dømt til mange års tvangsarbeide. Biskop dr. Janko Simrak som hører til den katolske kirke med gresk ritus, sitter ennå i fengsel, og vi kjenner overhodet ikke den skjebne som har rammet en annen biskop. Konsentrasjonsleirene eigner seg ikke for lengere tids opphold; fangene får ofte ikke det minimum av fødemidler som kreves til livets opphold. Prester tvinges til arbeider som krenker deres geistlige verdighet, og de hindres ofte i å overvære gudstjenester om søndagene og å lese Messen. De får ikke forsvare seg, ikke fremlegge beviser på at de er uskyldige.

Det har vært umulig for oss å få rede på hvor mange prester for tiden oppholder seg der; alle de undersøkelser som har vært foretatt, har vært uten resultat.»

Hyrdebrevet nevnte så undertrykkelsen av den katolske presse de første måneder etter kamphandlingenes opphør og konfiskasjonen av katolske trykkerier; innskrenkningen av religionsundervisningen i folkeskolen og dens totale avskaffelse i de høyere skoler; innførelsen av borgerlig vielse; og fortsatte:

«Materialisme og hat prekes og spres offentlig og privat over hele Jugoslavia... Plikten til å ta del i Messen om søndagene er for mange gjort umulig ved møter av alle slags som arrangeres nettopp i kirketiden... Ungdommen tvinges til å utføre spesielle arbeider nettopp på søndagene og hindres derved fra å fullføre sine religiøse plikter...

Vi ønsker ikke med dette brev å begynne en strid med de statlige autoriteter. Vi tenker i første rekke på den fred vi trenger så sårt. Vi er fast overbevist om at de sår vårt land er tilføyet, ikke

Beveggrunner til en konversjon

Clare Boothe Luce forteller om sin vei til Kirken

Blir Mrs. Clare Boothe Luce U.S.A.s nye ambassadør i Rom? Hun er medlem av Representantenes hus, og fant veien til Kirken etter krigen. Om denne vei har hun fortalt i en bok som her anmeldes av pater Anselm Rüd OSB.

Blant de mange og meget leste konversjonsberetninger som er utkommet i de senere år, er også den som er skrevet av *Clare Boothe Luce*, en amerikanerinne med en fremtredende posisjon i samfunnet, medlem av Representantenes hus og kjent og feiret over alt i De forente stater for sin oratoriske begavelse.

De avgjørende beveggrunner til sin overgang til Den katolske kirke mener hun må sees med hennes ungdomsliv som bakgrunn. Om sin ungdoms New York skriver hun: «New York var en mett, rik, lysende, insiterende, trolldomsaktig by. Alle befant seg praktisk innenfor rekkevidden av det mål de hadde satt seg. Selv har jeg visstnok gjort «karriere» et dusin ganger, og hadde alltid suksess, selv om jeg aldri har betraktet meg som noe unntagelsesmenneske. Vi hadde så meget av det vi ønsket oss, og ønsket likevel stadig mer.» Livet bød *Clare Boothe Luce* alt hva hun ønsket seg, men formådde ikke å tilfredsstille henne.

Midt i denne tilstand av utilfredshet opplevde hun at fire av hennes venner begikk selvmord, fire venner som også hadde alt det verden kunne gi dem, men som følte

---

kan leges uten at Kirken respekteres og bevarer sin innflytelse...

Vi akter ikke å finne oss i falske angrep og å bli beskyldt for å understøtte reaksjonen og nasjonens fiender. Vi er ett med vårt folk... Vi holder fast ved de dyrebare prinsipper og den strålende religiøse arv vi har tatt imot fra våre forfedre, og vi ber om rett til å leve i harmoni og kjærlighet med alle våre landsmenn uten hensyn til religion og nasjonalitet... Det er ikke Kirkens sak å gripe inn i løsningen av politiske, nasjonale og økonomiske problemer så lenge de er konforme med de moralske prinsipper, — bindende for alle. Kirken interesserer seg da bare for de troendes åndelige velferd... Den første betingelse for at freden skal vende tilbake til Jugoslavia er gjenreisningen av hel og full frihet for Kirken...

Men denne betingelse godtok man ikke. I stedet ble erkebiskop *Stepinac* stillet for retten og dømt; dette er grunnen til katolikkenes reaksjon over hele verden; dette er årsaken til marskalk *Titos* vrede over at erkebiskop *Stepinac* ble utnevnt til kardinal; og det er grunnen til at *Tito* brøt med Den hellige stol.

seg like så innvendig tomme som hun selv. «Under den økonomiske krise,» skriver hun videre, «som fulgte på høykonjunkturen, begikk fire venner selvmord. to skjønne, ettertraktede kvinner, to begavede, misunnelsesverdige menn.» Hverken skjønnhet eller rikdom, hverken begavelse eller fremgang hadde kunnet hindre disse fire venner i å ta sine egne liv. Selv om fire mennesker betraktet skjønnhet og rikdom, begavelse og fremgang som forutsetninger for et lykkelig liv, formådde likevel ikke dette å tilfredsstille deres lengsel etter livslykke. Om årsaken til disse selvmord skriver *Clare Boothe Luce*: «Ingen kjente til den egentlige grunn. Etter alt å dømme var livet blitt til en «isme» for dem, og denne «isme» kjedet dem.»

Dette skred av selvmord var like så ufattelig for *Clare Boothe* som for så mange andre. Hun skriver: «Denne død lignet de aller første blad som løsner fra treet en tidlig høstdag. Man søker forgjeves den hånd som har plukket dem av. Og så kom den mektige stormvind, og ingen kunne vite om et eneste blad ville bli igjen på treet. Krigen kom over Europa, og hele folk begynte å begå selvmord.»

Disse år skulle bli av stor betydning for *Clare Boothe's* tilnærmelse til Kirken. «I årene 1940 og 1941 reiste jeg som «*Life's*» korrespondent til Europa og Asia. Der ble jeg klar over krigens fryktelige kjensgjerning: døden uten ende krevet en omfattende forklaring, holdbar i alle tilfeller. Den frivillige død, den tilfeldige død, bombenes, kulenes og pinslenes død, ihjelfrysningene, utmatelsesdøden og sultedøden. Døden på jorden og under jorden, døden på vannet og under vannet og i luften.»

Opplevelsen av døden i dens frykteligste form ble for *Clare Boothe* et spørsmål om dødens mening: «Dødens fryktelige og overveldende omfang stillet meg unngåelig overfor dette spørsmål: Hva er dødens mening? Hvilken mening den enn må ha, blir den gitt av livet. Ingen kan overse dobbeltsidigheten i dette spørsmål.»

Nå står *Clare Boothe* overfor det spørsmål som filosofer og teologer og mange andre atter og atter stiller seg ved synet av de grenser som er satt for menneskelivet ved fødsel og død: Hva er livets mening? «Når vårt legeme forgår — er da ikke både livet og døden uten enhver mening? Er menneskenes hele liv ikke noe annet enn våpenfelleskap i et tapt slag?» Og hun minnet sine egne møter med døden: «For åtte år siden mistet min mor livet, for tre år siden min datter — begge ved meningsløse bilulykker.» Det store spørsmål var: Sov de eller gikk de rett og slett i forråtnelse og ferdig med det? Dette er faktisk de alternativer som mennesket uten tro er stillet overfor, når det spør om livets mening.

Clare Boothe forteller så om sammenflytningen av mange motsatte strømninger i menneskesjelen før konversjonen, en sammenflytning som kan jevnføres med tankene, reaksjonene og følelsene i øyeblikket før døden inntreffer. Som i et glimt passerer livet revy for menneskets åndelige øye; det er som en slags forberedelse til den ytterste dom, en selvransakelse som rokker ens selvtilitt og etterlater seg forvirring og fortvilelse.

«En konversjon,» skriver hun, «foregår ofte av en konvergens, en hurtig sammenføring av alt det som konvertiten en gang har vært, har gjort eller følt. Det er forvirringens høyepunkt. Utmattelsen etter alle utveier, tvilens dybdepunkt, troens nullpunkt og fortvilelsens krise. Det er den definitive sammenfatning av alle villfarelser. Sluttoppgjøret.»

Dette sluttoppgjør inntraff for Clare Boothe's vedkommende i «Seierens år», 1945.

«Det er uten betydning hvorledes og hvorfor det skjedde en sen aftentime høsten 1945 i et bestemt hotellværelse i New York og ikke i et annet. Men at det overhodet skjedde, var uhyre betydningsfullt.» Nå blir hun seg bevisst at det er forestillingen om at mennesket sviner bort i intet som gjør tilværelsen så håpløst meningsløs, og at dette ikke kan være riktig.

«Endelig gikk meningsløshetens sanne mening opp for meg: å tro at man må slå seg gjennom livet til man forsvinner i intet, uten å være elsket og selv uten kjærlighet. Jeg følte at jeg gråt. Så begynte jeg å be.» Hun så hen over den vei hun hadde tilbakelagt og fant at den hadde vært meget lang. «Det hadde vært en lang reise. Men gjennom mitt livs tettete tåke hadde jeg sett mønet på mitt Faderhus — endelig. Jeg overvant ingenlunde alle mine tvil i løpet av den natten, som jeg vil betegne som begynnelsen til min konversjon. Jeg hadde bare fått visshet om, at intet er så nytteløst som den illusjon at vi noensinne kan strekke til for oss selv. Det var ikke min bevisste vilje å bli katolikk. Men for første gang i mitt liv var jeg beredt til å gi mitt liv en religiøs mening.»

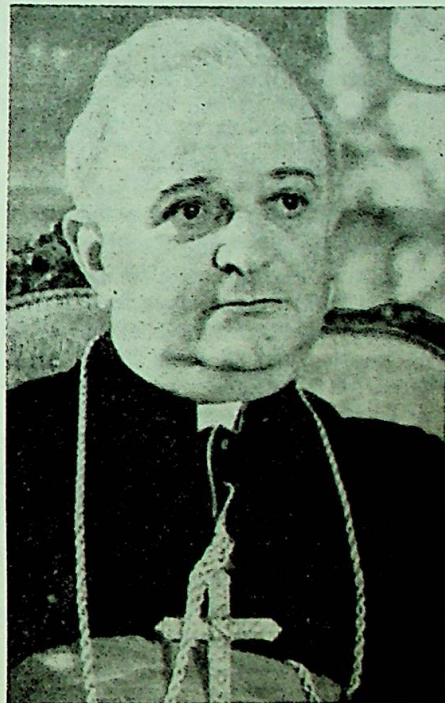
Det fremgår tydelig av disse ord at Clare Boothe i det øyeblikk hun finner troen på Gud, også har funnet troen på mennesket og på en mening med dets tilværelse. Var hun med denne dobbelte erkjennelse ennå ikke nådd frem til troen på Den katolske kirkes guddommelige autoritet, til Guds ufeilbarlige læreembete som fører oss frem til sannheten om Gud, var hun likevel kommet nærmere det store mål: møtet med Gud i hans levende samfunn, Kirken, som Kristus lever videre gjennom på jorden.

Clare Boothe lar en ikke i tvil om at hennes konversjon ikke ligger på den irrasjonelle, mystiske Gudsopplevelsens plan. Det som fører henne til troen, er lengselen etter ikke å måtte slå seg gjennom livet for å forsvinne i intet «uten å være elsket og selv uten kjærlighet» for å bruke hennes egne ord; hennes liv og søken var bestemt av viljen til å finne livets og dødens mening: **s a n n h e t e n.**

Hos Clare Boothe får tidens angstfylte, pessimistiske, fatalistiske og kyniske menneske fast mark under føttene. Hennes problem er nøyaktig det samme som millioner av menneskers i dag. Den som gjenfinner troen sier ja både til livet og døden trass i alle vanskeligheter og mangler. For troen på Gud rommer troen på at en gudløs verden som ligger i det onde, skal forløses. Den som i likhet med Clare Boothe kjemper seg frem til tro på Gud, vil oppleve livet som en velgjerning som man daglig vil takke Gud for.

Ny sekretær for Propaganda-kongregasjonen

Som kjent var den høyt ansette sekretær ved Kongregasjonen for troens utbredelse, erkebiskop Celso Costantini, blant de kardinaler som paven kåret for noen uker siden. Som kardinal kunne han da ikke lenger bli stående som sekretær idet kongregasjonen ledes av en prefekt med samme verdighet. Med spenning har man derfor ventet på hvem som ville bli hans etterfølger i den krevende stillingen. Pavens valg har

imidlertid falt på erkebiskop Filippo Bernardini, apostolisk nuntius i Sveits siden 1935, og utnevnelsen er blitt hilst med glede både i Rom og overalt i verden hvor Propaganda-sekretæren direkte eller indirekte over sin organisatoriske innflytelse. Erkebiskop Bernardini er 68 år gammel, italiener og utgått fra familie med fremrakende tradisjoner i Kirkens tjeneste. Han er nevø av den berømte kardinal-sekretær Pietro Gasparri og var hans sekretær ved kodifiseringen av den nye kirkelige lovbok, og fetter til kardinal Enrico Gasparri, som døde i 1946. I en årrekke var han professor i kirkerett ved Catholic University i Washington og samtidig sekretær og rådgiver for den daværende apostoliske delegat i Washington, nå prefekt for Propaganda-kongregasjonen, kard. Fumasoni-Biondi. I 1933 ble han sendt til Australia som apostolisk delegat etter å ha mottatt bispevigselen ved kard. Fumasoni-Biondi i Collegio di Propaganda i Rom. Fra sin senere lange tjenestetid i Sveits vil hans navn stå uløselig knyttet til arbeidet for flyktningene der under krigen. I 1948 ledet han Vatikanets delegasjon ved den store Røde-Kors konferansen i Stockholm. — Kardinal Costantini har fått en verdig etterfølger i denne fine kristne kulturpersonlighet, så grundig rustet for sin oppgave.

Sigrud Undset og historien

Av dr. philos Daniel Haakonsen

Den samling Artikler og tanker fra krigstiden som nå er utgitt på Aschehoug forlag av A. H. Winsnes, er sammensatt av nokså ulike elementer: barn- og ungdomserindringer, litterære eller historiske utredninger, inntrykk fra Amerika, kulturkritiske essays . . . Ikke alt er like verdifullt, men Sigrud Undsets myndige tanke setter sitt preg på det meste, og noen av artiklene hører til det beste hun har skrevet i essayform og bidrar i ikke ringe grad til å utfylle bildet av den store forfatterinne.

Det har tidligere hendt — i *Dukken Gerda* for eksempel — at Sigrud Undset i form av en personlig erindring skaper noe som på en og samme gang er sannhet og stor diktning. I denne nye boken finner vi to eksempler på det samme, humoresken om *Min tante og presten hennes* og den fine lille fortellingen *Florida Water*, som vel for første gang gir oss erindringer fra forfatterinnens ungdomstid.

Sigrud Undset er framfor alt et episk geni. I temmelig stor grad er det tidsdimensjonen som gir tingene perspektiv i hennes tenkning og diktning. En metode hun ofte har brukt i sine essays for å åpne tidens dimensjoner, er den at hun først forteller om en historisk begivenhet som knytter seg til en bestemt lokalitet og senere selv opptrer på åstedet som besøkende eller som pilgrim. Det hun da ser og opplever på dette sted i nåtiden, knytter hun så ved forskjellige refleksjoner til den fortid som nettopp er blitt levende, og i spillet mellom nåtid og fortid er det faktisk som en føler historiens meget omtalte vingesus omkring seg. Hun bruker denne metoden i *Amerikansk Valfart*, en artikkel som føyer seg til hennes tidligere biografier av hellige menn og kvinner. Hun bruker den også i forbindelse med sine erindringer fra Danmark — Danmark har en stor og ærefull plass i den nye artikkelsamling — og hun bruker den i *Florida Water*. Denne fortellingen dreier seg om en simpel amerikansk parfyme hun svermet for som ungpike. Under krigen, da hun er på besøk i Florida, søker hun å finne sporene etter den der. Man kan godt tenke seg at hele fortellingen er fremkommet fordi hun er i Florida, — at den tilknytning hun får til stedet, er nøkkelen som åpner erindringens skattkiste.

Interessant er det å se at Sigrud Undset i artikkelen *Katolske forfattere* antyder en hel lære om diktningens vesen ut fra sitt forhold til det historiske. Dette er vel det avgjort nye ved artikkelsamlingen. Sigrud Undset gir for første gang en fremstilling av sitt syn på diktningens natur.

I denne artikkelen skjelner hun skarpt mellom hva hun kaller *sannhet* og *facts*. *Facts* er i og for seg uimotsigelige ting, men de har ikke det perspektiv den virkelige sannhet eier, man fornemmer ikke i de enkelte *facts* hva som ligger under, hva som er den tilgrunnliggende virkelighet. Den grøt et barn spiser, er en faktisk ting, — men hveteåkeren som den forutsetter, er virkelig i en høyere mening. Ut fra dette skille forklarer Sigrud Undset romankunstens sannhet ved en lignelse:

«Den sanne roman, hvis dere skjønner hvad jeg mener med det, må også bruke *facts*, men først og fremst må den beskjeftige sig med sannheten som ligger bak dem,

— de ville fjellene som de «tamme» stenene i brotegningen eller de kunstferdige tilhugne stenene i et billedhuggerverk er hentet fra, de levende skogene som gav trevirke til sagbrukene og pulp til de billioner tonn papir som vi bruker eller misbruker. Da blir disse *facts* av sekundær betydning for forfatteren, selv om de er ting av primær viktighet i det praktiske liv. For de er jo ikke noe opprinnelig, de har sin opprinnelse i noe annet.»

Vi kjenner alle fra Sigrud Undsets romaner den evne hun har til å åpenbare de dypere perspektiver, den skjulte, eviggyldige menneskelighet bak det som for andre bare blir temmelige tilfeldige livsytringer. I denne siste boken ser vi det igjen, for eksempel i omtalen av Erling Skjalgsson fra Sole (det ville i skrivende stund si: Erling Skjalgsson fra den tyskkokkuperte Sola Flyplass). Erlings forhold til sine treller og til sin konge blir løftet opp på et almenmenneskelig plan hvor vel ingen tidligere har forstått at det har sin plass.

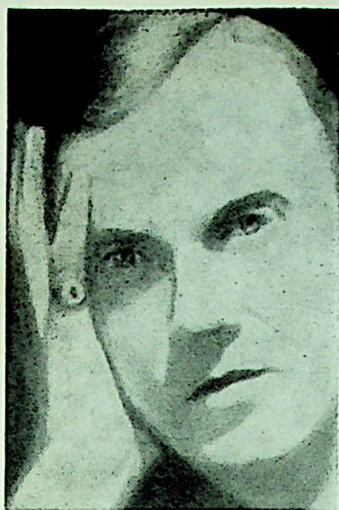
Men med dette skille mellom sannhet og *facts* har Sigrud Undset foreløpig bare klargjort alle dikteres felles oppgave: å støtte seg mer på sannhet enn på *facts*. Hun forlenger imidlertid tankegangen over på det religiøse felt:

«For den katolske forfatter vil denne verden av *facts* og sannheter bak dem måtte sees i relasjon til det som er ophavet til alle ting — til fjellene hvor stenen brytes og gullet sprenges ut, til skogene som gir oss tømmer og gir oss blåbær, til det civiliserte og uciviliserte livs jungel hvor menneskene irrer omkring og snart husker, snart glemmer, og mange ganger øver vold mot både sig selv og andre i nytteløs bestrebelse på å fornekte mennesket skapt i Guds billede, og fri sig fra det fryktelige ansvar som ligger i den tanke at hvad vi enn gjør så har det konsekvenser i all evighet.»

Det er jo den annen side ved Sigrud Undsets forfatterskap — hun går så dypt i menneskesinnet at ikke bare urkreftene åpenbarer seg, men også de holdninger som vitner om eller motsetter seg Guds mening med å skape dem: Vi vet fra før hvor rystende og voldsom hennes visdom kan bli under kontakten med det som skjuler seg under en overflate som vi andre ofte nøyer oss med å bygge på. Og hun viser det på ny i denne boken, i en artikkel som heter *Kristendom og humanisme* hvor hun blant annet tar det moderne demokrati i øyesyn. Sigrud Undset hørte ikke til dem som tvilte på det vestlige demokratis overlegenhet og rett overfor totalitære styreform. Men hun brukte blant annet også sitt opphold i Amerika til å gjennomtenke visse trekk ved demokratiene som skiller dem mindre ut fra sin omverden enn vi gjerne har lyst til å tro. Og sin erkjennelse vinner hun karakteristisk nok ved å undersøke forholdet mellom demokratiene og de åndsverdier som er deres historiske fundament. Det er også her sansen for sammenheng som leder hennes tanke og følsomhet:

«Det var vi, demokratiene, som ikke gad ta bryet med å lytte og tyde — eller tenke budskapet igjennom grundig nok. (D. e. kristendommens budskap.) Vi syntes det var selvsagt at grusomhet og svik, ran og mordbrann, voldtekt og ran var stygge ting som burde straffes. Men vi vilde ikke kjenne igjen de moralske defektene vi hadde bannlyst

Graham Greene's

„DET SISTE ROMMET“

på Nasjonalteatret

Graham Greene står i dag som en av vår tids betydeligste katolske forfattere. Hans første skuespill, «Det siste rommet», har vakt stor oppmerksomhet, og betyr en ny suksess i Greenes forfatterskap. På Nasjonalteatret er det blitt en ypperlig forestilling som teatret har all ære av.

Handlingen i «Det siste rommet» er en ganske enkel trekant-historie om forholdet mellom en gift mann i 45 års-alderen og en ung pike på 20. Den unge piken, Rose Pemberton, sier det selv: «Hele situasjonen er ganske enkel, fader. Det er ikke noe innviklet ved denne — kjærlighetsaffæren. Det er ikke noe spesielt ved mitt tilfelle.» Mannen, psykologen Michael Dennis, lever i et ikke-lykkelig ekteskap med en syk, nervesvak kvinne. Det er forsåvidt forståelig at han dras mot en ny og ung lykke sammen med Rose.

Men dette «enkle tilfelle» blir så innviklet at Rose tar sitt liv. Når det kommer til stykket, så er det ikke så enkelt å sette seg ut over kjærlighetens og virkelighetens lover. Rose bor hos to gamle katolske tanter og en onkel som er prest. De får meget snart rede på forholdet til Dennis. Da Rose vil reise bort med Dennis, griper tante Helen inn. «Teresa! Teresa! Vi må stanse henne. Det er

---

fra det gode selskap så lenge de presenterte seg i skamløs nakenhet, når de kom igjen i pyntelig forklædning som effektivitet, hensiktsmessighet, smartness, frigjorthet. Vi hadde intellektuelle skjønnhetssalonger i lange baner hvor de syv dødssyndenenes gamle søskenflokk kunne få den nødvendige make-up slik at de kunde passe inn i et hvilket som helst sosialt skikt. . . . Feilen var at vi trodde vi kunde kutte av kristendommens røtter, og så bryte av de blomstrende grenene, og sette dem i alle slags vaser for å forskjønne vårt samfund med deres farver og vellukt. Vi skjønnte ikke at brutt løs fra treet som næret dem, kunde de aldri sette frukt eller nye blad, de måtte uvegerlig visne om en stund . . . Men vi har sett, og ser det mere og mere eftersom tiden går, hvad det naturlige menneske kan bli når det sier sig løs fra all guddommelig ledelse.»

Meget av Sigrid Undsets kulturkritiske forfatterskap løper sammen i denne artikkelen, — skrevet på et tidspunkt da det for de beste europeiske diktere var like vesentlig å holde fast bevisstheten om demokratienes storhet og i selvprøvelse gjøre opp med deres mangler.

en dødssynd. Teresa!» roper hun til sin søster. Den ene dramatiske scene følger etter den andre inntil Rose i fortvilelse ikke ser noen annen utvei enn selvmordet.

For Dennis gis det bare to mulige løsninger av konflikten: Enten måtte han bryte med Rose, eller han måtte bryte med sin hustru for å kunne gifte seg med Rose. I siste tilfelle tyder alt på at det ville blitt hustruen og ikke Rose som hadde tatt sitt liv. Det er i denne tragiske konfliktsituasjon at Rose bukker under.

Stykket har to akter. Roses selvmord foregår hen mot slutten av 2. akt. Men skuespillet slutter ikke med dette. Det har enda en scene før teppet går ned for godt. Denne siste scene er stykkets viktigste. Den gjør det nemlig klart at slutten på Roses kjærlighetstragedie ikke er slutten på hennes liv. Når teppet går ned etter hennes død, så går teppet opp for hennes liv hinsides døden. Det er dette samtalen i siste scene mellom Dennis og fader James søker å klarlegge. Uten at en har dette for øye blir hele stykket et dystert og håpløst drama om religiøst sneversyn og fanatisme. Men med det evighetsperspektiv den siste scene åpner, er skuespillet en gripende forkynnelse om håp og tillit ut over jordlivets trange horisont.

Rose tar sitt liv. Men forfatteren dømmer henne ikke derfor til evig fortapelse. Han lar den mulighet stå åpen at hennes siste livsytring kastet henne i Guds barmhjertighets armer.

Michael: Jeg kan ikke tro på en Gud, som ikke føler medlidenhet med svakheten.

James (bønnfallende): Kan De ikke la Ham være i fred, akkurat i dag. Ikke snakk om Ham med slikt hat, selv om De ikke kan tro på Ham. Hvis Han finnes, elsket Han henne også, og Han så henne ta de meningsløse tablettene. Hverken De eller jeg kan ha noen forestilling om den kjærlighet og medynk Han gir henne nå.

Michael (bittert): Det kommer litt sent.

James (bønnfallende): Jeg skulle ønske De skjønnte at det bare er Deres smerte som taler nå. Det er rimelig nok at det er slik. La den tale. Et par hus herfra ligger det en mann og dør av kreft. Hans smerte taler også. Selvfølgelig har vi det vondt. Ønsker De å være den eneste som ikke lider i en verden full av smerte?

Michael: Og De tror at Gud skapte verden slik?

James: Ja. Og jeg tror at Han delte dens lidelser. Men Han skapte ikke bare verden — Han skapte evigheten også. Smerten forekommer oss å være et stort problem, men den virker ikke som noe problem for en kvinne som har født et barn til verden. Døden er vårt barn. Vi må lide for å føde dette barnet. Jeg skriker av smerte, akkurat som De. Men Rose — hun er fri nå. Barnet hennes er født.

Michael: De snakker som om Rose fremdeles skulle være i live. (Snur seg plutselig mot James.) Ja, det er sant. Kirken Deres lærer jo at hun lever. Den lærer at hun er fordømt — fordømt takket være min kones sovepiller.

James: Vi er ikke så tåpelige som De tror. Ingen av oss vil vel påstå at vi vet hva hun tenkte helt til slutt. Bare Gud var hos henne i det siste minutt.

I disse replikkene ligger hele stykkets «tendens». Det vil vise hvor meningsløst og absurd livet kan bli når vi bare regner med jordiske faktorer. Men når alle faktorer tas med, også den så ofte «glemte faktor» Gud, blir det fylt med håp.

Hvordan har så kritikken her hjemme reagert på dette skuespillet om evigheten bak tiden? Alle samstemmer i at Graham Greene er en av vår tids mest talentfulle forfattere. De fleste betrakter dette hans første dramatiske arbeid som overmåte vellykket. Men når det gjelder forfatterens livssyn er kritikken meget reservert, eller direkte avvisende. En av kritikerne går så langt som til å karakterisere «Det siste rommet» som «et avskyelig stykke» (Skavlan). Videre hevdes det at det «feller en streng dom over henne (Rose) og fullbyrder straffen». (Finn Bø). Det forkynner «en selvoppgivende lære». (Kari Shtelig.) Dets handling virker fort vekk «forstemmende og likefrem opprørende». (Odd-Stein Anderssen). Så lite kan der fås ut av et stykke som bak en streng og dyster ramme tross alt preges av menneskelighet og optimisme. Og slik må det fortone seg for dem som ubevisst lar stykket slutte med Roses død. En av kritikerne sier om den siste scene etter Roses død at den er et «fullstendig udramatisk påheng, bare snakk». Selv om det er regien som gis skylden for det, så røper det dog en manglende forståelse av stykkets intensjon. Når den samme kritiker skriver at den lære man kan dra ut av stykket er at «livet er et helvete, derfor må vi tro på en himmel hinsides», så viser det den samme grove forenkling av Greenes problemstilling. Greene lærer ikke at livet er et helvete, men at mennesker ved sin uforstand og kjærlighetsløshet ofte gjør det til et helvete. Roses tragedie er nettopp at hun knuses mellom kulde og forståelsesløshet på den ene side (tante Helen), og moderne gudsfornektelse på den annen (freudianeren Dennis). Det er heller ikke Greenes lære at der må være en himmel etter dette elendige liv. For katolikken Greene er ikke himmelen et postulat, men en realitet. Hele den tro som ligger til grunn for hans diktning er ikke en hypotese, men overbevisningen om at de kristne trossannheter har sin kilde i en åpenbaring som hviler på historiske kjensgjerninger.

I forbindelse med dette stykke er det blitt sagt at «knapt noen kultur står i dag katolsk tenkning fjernere enn den norske». Er det sant, så betyr det at vi har mistet forbindelsen med noe av det mest verdifulle i den vest-europeiske kulturtradisjon. Men det er neppe riktig. Sigrid Undset var ikke så hjemløs i sitt eget land. Da Kristin Lavransdatter ligger for døden, bekjenner hun sin faste tro på at Gud tross alt hadde «holdt hende fast i sin tjeneste — —, hun var hans tjenestekvinde, eiet av den herre og konge, som nu kom, båret på prestens viede hender, for at gi hende frihet og frelse —.» Det er den samme kristne optimisme hos Greene når han lar fader James si: «Men Rose — hun er fri nå.» Det samme evighetsperspektiv møter vi hos Søren Kierkegaard. Følgende ord i «Kærlighedens Gerninger» kunne stå som motto over Greenes skuespill: «Den, der netop ved sin Kærlighed blev et Offer for menneskeligt Bedrag, o, hvad har han dog egentlig tabt, naar det i Evigheden viser sig, at Kærligheden bliver, medens bedraget er ophørt.»

Greene er kanskje ikke en så stor dikter som Sigrid Undset, og ikke en så dyp tenker som Søren Kierkegaard. Men det er den samme kristne kulturarv han fører videre.

Om Nasjonalteatrets forestilling er det for øvrig å si at den byr på fremragende skuespillkunst. På grunn av spillet fant selv en Skavlan at fremførelsen av dette «avskyelige stykke» ble en «rik og spennende aften».

For dem som vil lese dette lødige dikterverk er det utkommet i Gyldendals moderne skuespillserie, utmerket oversatt av Peter Magnus.

Finn Dominique Thorn.

Fastemandat for året 1953

- I. I vårt Vikariat dispenseres fra *fastebudet*, unntatt *askeonsdag*, *langfredag* og *vigiliedagene for Marias opptagelsesfest* (14. august) og *jul* (24. desember).
- II. *Abstinensbudet* som forplikter alle som har fylt syv år til å avholde seg fra kjøttmat, gjelder for *alle årets fredager, askeonsdag, og vigiliedagene til Marias opptagelsesfest og jul* (altså inntil videre ikke onsdag og lørdag av imbredagene og andre vigiliedager enn de nevnte). Julaften vil vi dog dispensere både fra faste og abstinens fra kl. 12 middag av. Likeså dispenserer vi fra abstinensbudet nyttårsdag.
- III. Fritatt for abstinensbudet, unntatt *askeonsdag* og *langfredag*, blir 1) de som pleier å få sin mat på spisesteder utenfor hjemmet, 2) gjester hos ikke-katolikker, 3) medlemmer og tjenere av en husstand der vert eller vertinne ikke er katolikker, 4) syke og rekonvalesenter, 5) de som er på reise.
- IV. Sokneprestene har myndighet til av viktige grunner å dispensere *enkelt* troende fra abstinensbudet, og alle skriftefedre meddeles hermed samme myndighet.
- V. For at fastetidens ånd likevel skal holdes levende hos alle, oppfordrer Den hellige fader alle til å være særlig ivrige i andaktsøvelsene og til å gjøre kjærlighetsgjerninger, særlig mot de trengende og syke. Derfor anmodes alle inntrengende om i fastetiden minst én gang om uken å be den smertefulle rosenkrans og én gang om uken å be korsveien i kirken, og å overvære de såkalte fasteprekener om Kristi lidelse. Likeså skal alle som er i stand til det, i fastetiden legge en almisse, avpasset etter deres økonomiske forhold, i de bøsser som skal settes opp i alle kirker og offentlige kapeller med påskrift: «Fastealmsisser». Disse fastealmsisser skal nyttes til beste for våre kirkelige institusjoner.
- VI. I de såkalte *lukkede tider*, d. e. fra og med *askeonsdag* til og med *første påskedag* og fra og med *første adventssøndag* til og med *julefesten*, må det ikke holdes høytidelige brylluper. I selve *faste- og adventstiden* skal de troende avholde seg fra *dans og andre støyende offentlige forlystelser*.
- VII. Til å oppfylle Kirkens bud om *påskedommunionen fastsettes tiden fra Pasjonssøndag* til og med *Treenighetsfest*.

Gitt i Oslo den 25. januar 1953.

† *Jacob Mangers*,
Apostolisk vikar, biskop av Selja.

Den 19. februar fyller tidligere katolsk overhyrde i Norge, biskop dr. Jan Olav Smit, 70 år.

Mange er de som med takk minnes biskop Smit for den oppriktige begeistring han gikk til sin gjerning i Norge med, utrustet som han var med rike naturlige gaver og høy lærdom, trass i sine knappe 39 år. I de vel seks år han styrte vår kirke i Norge rakk han å grunnlegge eller forberede opprettelsen av en rekke nye menigheter og virksomheter, og for de allerede bestående menigheter fikk han en varig betydning ved hva han ga av impulser og støtte til den videre utvikling.

Siden biskop Smit i 1928 tok opphold i Vatikanet har den ene oppgave etter den andre blitt betrodd ham, hvorav vi særlig nevner stillingen som konsultor for Propagandakongregasjonen og for den pavelige Bibelkommisjon. I alle disse år har han vært et høyt ansett medlem av domkapitlet ved St. Peterskirken, og som skribent står han for en lang rekke vitenskapelige, instruktive og populære publikasjoner.

Biskop Smit har bevart en rørende kjærlighet til Norge og Kirkens virksomhet i vårt land. Ingen går fra ham med uforrettet sak, alltid er han hjelpsom mot norske Romafarere; i Det hellige år 1950 var biskop Smit ikke bare vår, men også de øvrige nordiske Anno Santo-komiteers representant ved Sentralkomiteen i Vatikanet.

Til 70-års dagen sender vi biskopen og Norges-vennen i *Canonica Vaticana, Sua Eccellenza Monsignore Giovanni Olav Smit, Vescovo titolare di Paralo*, våre hjerteligste ønsker for fremtiden!

Vi gratulerer!

pater Gustav de Paeppe, p.t. Halden, med hans 25-års prestejubileum onsdag den 25. februar!

Nye løft for feriehjemmet

I pakt med de siste års innsats for feriehjemmet «Persbråten» arrangerer Mariakongregasjonen også i år en fastelavns-tilstelning til inntekt for vårt feriehjem. Mange flittige hender har i årets løp vært i drift, for at denne tilstelning kan bli vellykket. Og det må den! Det er nemlig ennå noen tusen kroner gjeld på huset som skal avbetales. Men når en ser på det som er gjort inntil nå, skulle det ikke bli vanskelig.

«Persbråten» står nå der som et fint feriehjem, da en jo i fjor fikk bygget til en sovesal som gjorde det av med plassmangelen. 30 sengeplasser står nå til disposisjon. Mens de første år bare noen få kunne bli med til feriekolonien, har siste sommer alle de barn vært med som ønsket det, med opp til 5 ukers opphold. En feriekoloni vil det alltid være behov for. I tidligere år har det ofte oppstått vansker av mangel på eget hus, ja flere ganger kunne det ikke holdes noen feriekoloni overhode. Men denne sorgen er altså nå slukket, takket være medlemmenes og de interessertes innsats for å skaffe eget feriehjem.

Det er imidlertid ikke bare feriekoloniene som har adgang til «Persbråten». Alle som ønsker å ta en tur dit opp, er hjertelig velkommen. Bare julimåned og halve augustmåned er reservert barna.

Så ber vi alle som har interesse for feriehjemmet å komme til fastelavns-festen. Fastelavns-lørdag blir det barneaften, fastelavns-søndag fest for voksne. Programmet er rikholdig.

F. J. Fishedick.

*

Gildt 25 års jubileum

Mariakongregasjonen feiret sitt 25-års jubileum den 8. oktober i fjor med en 3 dagers retrett, ledet av velærv. h. pater F. Thorn, felleskommunion i St. Olavs kirke, med fulltallig tilslutning, og avslutningsfest om aftenen med 63 deltakere, hvorav 2 gjester fra Mariakongregasjonen i Göteborg.

Hs. Høyærv. Biskopen og 9 prester fra Vikariatet ga festen et ekstra høytidspreg. Prefekten, Ragnhild Nylund ønsket velkommen, først Biskopen, og rettet så en særlig hilsen til pastor dr. Sund, som var kongregasjonens avholdte preses tidligere. De to svenske damer, fruene Pernheim og Ohlson fikk også en særlig hilsen og forsamlingen sang 1. vers av «Du gamla, du fria». — Biskopen holdt dagens festtale og sa til slutt Mariakongregasjonen en varm takk for dens arbeide for Feriehjemmet.

Ved bordet fungerte frk. Ingrid Suleng, visprefekten, som toastmaster og ga talerne ordet ved morsomme rim. Talerne rekke var lang: preses, sogneprest Fishedick uttalte sin glede over at arbeidet i kongregasjonen gikk bra, frammetet var utmerket, viljen til det gode sviktet ikke; prefekten ga en oversikt over kongregasjonens virke i de 25 år; N.K.K.F.s formann, fru Straith-Solberg, takket prefekten for godt samarbeid og interesse; pater Thorn takket for oppmerksomheten under retretten hvor han hadde merket en usedvanlig kontakt mellom taler og tilhørere. Der var taler for styret i tidligere år, for de fraværende og døde medlemmer; den svenske gjest fru Pernheim brakte en hilsen og takket for den opplevelse det hadde vært å være med både i retrettens siste dag med opptagelse av 2 nye medl. og selve festen. Hun ga et lite innblikk i det katolske foreningsliv i Göteborg. Sogneprest Sund talte om «Tale er sølv», og ble varmt hyllet. Der innlöp en del telegrammer og da prefekten hadde lest telegram fra pastor Krijn, braket applausen. Under fullkommen taushet

UTLANDET:

VATIKANET

Viktige omplaseringer innenfor Den romerske kurie.

I forbindelse med kardinalutnevnelserne har Pave Pius XII foretatt viktige forflytninger innenfor Den romerske kurie. Kardinal Valerio Valeri er utnevnt til prefekt for Ordens-kongregasjonen. Hans etterfølger som assessor i Kongregasjonen for den orientalske kirke ble p. Acasius Coussa (fra basilianernes bysantiske ritus). Sekretæren for Det hellige officiums kongregasjon, kardinal Alfredo Ottaviani, er utnevnt til pro-sekretær i samme Kongregasjon som Paven selv er prefekt for. Endelig er den pavelige nuntius i Sveits, Filippo Bernardini, utnevnt til kardinal Constantini's etterfølger som Propaganda-kongregasjonens sekretær.

Kardinal-konsistoriene opptatt på fargefilm.

For første gang i Kirkens historie er Kardinal-konsistoriene denne gang opptatt på fargefilm. En tysk fotograf fikk ta bilder av høytidelighetene. De sendes ut fra München i nær fremtid.

De virkelige katolikker står ved alterets fot.

Pave Pius XII holdt i siste uke av januar en tale til romerske katolikker som i stort antall var møtt fram til feiringen av et sognejubileum. Paven uttalte bl. a.:

«Vår tid er kampens tid. Alt for mange katolikker står i dag i Kirken som sivilister i stedet for å tre fram i rekken av dem som kjemper i det godes frontlinje. De virkelige katolikker er ikke de en bare finner ved prosesjoner og søndagsmessene, men de som står samlet ved alterets fot, når presten utdeler den hellige kommunion.»

spilte så velørv. pater Norheim for oss, og forsamlingen sluttet seg til prefektens takk. Det er trist at vi bare har et skrøpelig piano å by.

Ved kaffen fikk de tidligere prefekter som var til stede en «æresgave». Ragnhild Nylund ga samtidig en forklaring på hver gaves hensikt, den skulle være et symbol for hva den enkelte hadde ydet i årenes løp som prefekt, og gjalt: fru Aggi Bruce — som har hatt slikt held med å få Persbråten i stand — frkn. M. Rasmussen, M. Müller, T. Borch, M. Grundeland og I. Suleng. De to svenske gjester fikk kongregasjonens små nåler. Innslaget gjorde stor lykke. Hs. Høyærv. Biskopen takket til slutt for kongregasjonens arbeid og ønsket den fortsatt hell og velsignelse.

Ragnhild Nylund.

MENINGSFORVIRRENDE

Den første setningen i avsnittet «Det ondes mysterium» av François Mauriacs Nobelpris-tale lød slik i vår gjengivelse på første side i forrige nummer: «Hvor ynkelige mine helter enn er, betyr livet for dem opphevelsen av en endeløs bevegelse, av noe som ligger utenfor deres fatteevne».

Istedenfor opphevelsen skulle selvfølgelig stått opplevelsen.

Takk!

Kan jeg få lov til på denne måte å takke hjertelig alle dem som har gledet meg i anledning av mitt 25 års kloster-jubileum.

Br. Martin, O.F.M.

Mange audienser i 1952.

I løpet av 1952 ga Pave Pius XII 5 000 audienser.

ARGENTINA

86-åring mottar prestevielsens sakrament.

Den tidligere argentiniske sendemann ved Den hellige stol, dr. Daniel Mansilla, mottok nylig presteinnvielsens sakrament. Dr. Mansilla er 86 år gammel.

BULGARIA

Er biskop Bossilkoff i live?

En medarbeider i den engelske katolske ukeavis Universe har i et intervju med det bulgarske gesandtskap i London brakt i erfaring at biskopen av Nicipolis, mgr. Eugen Bossilkoff, som i oktober i fjor på falsk anklagemateriale av bulgarsk «særdomstol» ble dømt til døden ved skytning, allikevel ikke skal være skutt. «Vi får fra Sofia meddelelse om alle dødsdommes fullbyrdelse,» fremholdt den bulgarske diplomat. «I tilfellet Bossilkoff har vi imidlertid ikke mottatt noen underretning, og man kan derfor anta at dommen ennå ikke er fullbyrdet.»

Meddelelsen om dommens effektivering ble gitt av bulgarske flyktninger.

Fra forskjellige hold i verden er det protestert på det kraftigste mot dommen som også er innanket for De forente nasjoner.

Naturligvis forsikret det bulgarske gesandtskap at det hersker «full religionsfrihet» i Bulgaria og at biskopen var dømt for «landsforræderi».

På grunnlag av alle forsikringer og dødsdommer kan vi

ST. DOMINIKUS KIRKE

Neuberggaten 15

FEM FASTEFØREDRAG PÅ FRANSK OM «LE CHRÉTIEN EN FACE DU MONDE MODERNE»

ved dominikanerpater A. J. Lutz

Tirsdag 17. februar kl. 20:

«La conscience religieuse du chrétien.»

Tirsdag 24. februar kl. 20:

«La conscience morale du chrétien.»

Tirsdag 3. mars kl. 20:

«Plans de cinq ans, et le plans des 7 jours.»

Tirsdag 10. mars kl. 20:

«La prière du chrétien.»

Tirsdag 17. mars kl. 20:

«Le caractère communautaire de la vie chrétienne.»

På møte i Studentmållaget torsdag 12. februar kl. 20 i Uranienborgvegen 11, Oslo, salen i 4. etg., taler pater A. J. Lutz og res. kap., dr. Boman om hvilke utsikter det er til forståelse mellom katolikker og protestanter, og hva det er som stenger. Det er åpent møte med ordskifte, og alle er velkomne.

trekke følgende slutning: Ifølge loven hersker det religionsfrihet i landene bak jernteppet. Praktiseres denne frihet, tiltales og dømmes man for landsforræderi.

CHINA

Nasjonalkirken en fiasko.

De to siste katolske misjonærer i Nanking som er blitt utvist på grunn av «passiv motstand mot den nasjonale, kinesiske kirkebevegelse», ankom ved årsskiftet til Hongkong. I et intervju uttaler de to prester at den nasjonale kirkebevegelse som kommuniststyret går så iverdig inn for, er blitt en stor fiasko. I Nanking teller bevegelsen bare 17 medlemmer. Kommuniststyret fortsetter med å øve sterkt press på den unge, innfødte prestestand, men hittil har den holdt stand og har avvist enhver form for samarbeid.

Enda en katolsk biskop utvist.

Igjen har de kommunistiske myndigheter i China utvist en katolsk biskop. Det er den 74-årige biskop av Swatow, mgr. *Charles Vogel*, som har virket i China i over 50 år.

DE FORENTE STATER

Katolske sakførere og skilsmisseprosesser.

Biskop *Russell J. McVinney* i Providence i De forente stater har dekretert at katolske sakførere ikke får påta seg saker i den sivile prosess som er anlagt for å få oppløst katolsk inngåtte ekteskaper.

EGYPT

General Naguib viser interesse for de kristne.

Egyptis statsjef, general *Naguib*, har ved forskjellige anledninger gitt uttrykk for interesse for de kristne samfunn i Egypt. Generalen rettet således ved årsskiftet i en kringkastingstale en særlig hilsen til de kristne og overbrakte de kristne offiserer i den egyptiske armé sine personlige nyttårsønsker. Etter innbydelse av den koptiske patriark overvar *Naguib* midnattsmessen i Peter- og Paulskirken i Kairo. Det er første gang en mohamedansk statsmann på denne måte har vist aktelse for kristendommen. Enn videre ble midnattsmessen i St. Josefskatedralen i Kairo etter henstilling fra general *Naguib* sendt ut av den egyptiske kringkasting.

ENGLAND

Erkebiskopen av Canterbury stempler Tito som religionsforfølger.

Den anglikanske erkebiskop av Canterbury, dr. *Geoffrey Fisher*, anklaget i en tale nylig det kommunistiske Tito-styret i Jugoslavia for «åpen religionsforfølgelse» både av den ortodokse og av Den katolske kirke. Dette er den anglikanske velkomsthilsen til marskalk *Tito*.

Den katolske katedral i Liverpool blir verdens nest største kirke.

Etter en avbrytelse på 11 år har man nå gjenopptatt arbeidet på katedralen i Liverpool som, når den blir ferdig, vil bli verdens nest største kirke.

Katedralen ble påbegynt for 20 år siden. Initiativet til reisingen ble tatt av daværende erkebiskop, mgr. *Richard Downey*. Oppgaven ble i sin tid betrodd den kjente, nå avdøde arkitekt, Sir *Edwin Lutyens*, som fremla en plan til en katedral, bare litt mindre enn Peterskirken. Grunnstensnedleggelsen fant sted i 1932, og den daværende erkebiskop av Westminster, kardinal *Bourne*, møtte som pavelig legat. Den annen verdenskrig satte en stopper for arbeidet i 1941; men nå er det som sagt tatt opp igjen. Man håper å kunne ta krypten i bruk om ikke lenge.

ETIOPIA

Keiser Haile Selassie takker katolske misjonærer.

Keiseren av Etiopia, *Haile Selassie*, besøkte nylig Combonikollegiet i Asmara som ledes av Kongregasjonen av Jesu Helligste Hjerte. Keiseren ga ved denne leilighet uttrykk for sin anerkjennelse av de katolske misjonærens arbeid og takket særlig for den innsats som gjøres for Etiopias ungdom. Keiseren hadde ved samme leilighet en lengere samtale med den apostoliske vikar i Eritrea, mgr. *Maroni*.

FORMOSA

Katolske radiosendinger daglig.

Det katolske kringkastingsprogram over senderen *Taipeh* på Formosa vil for fremtiden bli sendt hver dag. Dette program bringer millioner av lyttere for første gang i kontakt med Kirken.

FRANKRIKE

Kirken søker å forebygge krig.

Kirken innskrenker seg ikke til bare å dømme krigen, den søker også å forebygge den, uttalte erkebiskopen av Paris, kardinal *Feltin*, da han etter å være blitt kræert til kardinal tok sin titelkirke i Rom, *Maria della Pace*, i besiddelse. Kardinalen erklærte at Kirken nok er seg bevisst alle de farer som oppstår ved alle de forsøk som gjøres på å etablere en gudløs verdensorden. I denne forbindelse minnet han om målet for Pax-Christi-bevegelsen som han står som leder av og uttalte: «Forutsetningen for fred i verden, er fred i hjertet, fred i familien og fred i det sosiale liv.»

ITALIA

Den nye patriark av Venezia.

Som tidligere nevnt i «St. Olav» avgikk patriarken av Venezia, mgr. *Carlo Agostini* som var utpekt til kardinal, kort tid før kræeringen av de nye kardinaler ved døden. Til hans etterfølger har Den hellige far nå utnevnt den pavelige nuntius i Frankrike, kardinal *Roncalli*.

Den 25. januar — Den tause kirkes dag.

Alle italienske kirkesogn feiret den 25. januar som «Den tause kirkes dag». «Il Quotidiano» skriver følgende i anledning denne dag:

«I vår sonderrevne verden er tårene og blodet til våre forfulgte trosbrødre bak jernteppet det bidrag som broen mellom den vantro jord og himmelen bygges for.»

Sonegudstjeneste i Rom for de forfulgte kristne.

En av de nye kardinalers første «embets handlinger» va å ta del i en sonegudstjeneste for de forfulgte kirker. Den gamle romerske basilika *Sta. Maria Maggiore* var fylt til siste plass, da alle de kardinaler som oppholdt seg i Rom og andre kirkelige og verdslige dignitærer ankom for å ta del i andakten, som ble holdt etter Pavens særlige ønske. Under andakten mintes man særlig de to kardinaler *Alois Stepinac* og *Stephan Wyszinski* som ikke hadde kunnet være til stede under den høytidelige kræring av de nye kardinaler.

JUGOSLAVIA

Kardinal Stepinac: Kirken vil aldri bøye seg for diktaturet.

«Den katolske kirke vil aldri bøye seg for et diktat fra vårt lands regjering,» erklærte kardinal *Stepinac* nylig overfor noen utenlandske korrespondenter som etter meget besvær hadde fått tilaltelse til å besøke kardinalen. Kardinalen uttalte videre:

«Hvis jeg får anledning til det, vil jeg gjerne besøke Den hellige far i Rom og takke ham for alt hva han i sin egen skap av Kirkens overhode har gjort og stadig gjør for hele menneskeheten i dens kamp mellom den åndelige og den materielle livsanskuelse.»

Kommuniststyrets krenkelser av Kirken.

Osservatore Romano offentliggjorde tirsdag den 13. januar den note Den hellige stol sendte den jugoslaviske regjering den 15. desember som svar på den jugoslaviske regjeringens note av den 1. november. Denne note ble opptakten til det diplomatiske brudd mellom Den hellige stol og Jugoslavia.

Noten fra Den hellige stol gir en detaljert fremstilling av den forfølgelse Kirken har vært utsatt for under marskalk *Tito's* styre:

«Prester arresteres på løpende bånd og dømmes til harde straffer for forbrytelser som de aldri har begått. Om lag 200 prester sitter fremdeles i fengsel. I løpet av de siste år er 30 prester blitt drept på en måte som kan betegnes som snikmord eller de ansvarlige for disse mord er enten ikke blitt funnet eller ikke blitt stillet for retten og dømt. Er noen blitt straffet, har de fått en meget liten straff.

Nesten alle presteseminarer er blitt stengt og religionsundervisningen er avskaffet i skolene. Det hender ofte at studenter vises bort fra statens læreanstalter, om det kan påvises at de har overvært en gudstjeneste. Før kommunistene tok makten i Jugoslavia fantes det 152 katolske pu-

blikasjoner og 24 katolske trykkerier; disse trykkerier har staten konfiskert, og i dag utkommer det bare to katolske publikasjoner, og selv disse utgivelse er det lagt de største vanskeligheter i veien for. Utgivelsen av katolske bøker er i dag praktisk talt umulig i Jugoslavia.»

I noten heter det videre at den jugoslaviske regjering ifølge Marx tror at «religion er opium for folket» og at den av denne grunn har lagt særlig Den katolske kirke for hat. Notene slår videre fast at Den hellige stol aldri har blandet seg i den jugoslaviske stats indre forhold og understreker at Den hellige stol alltid har tilstrebet et godt forhold til Jugoslavias sivile myndigheter. Men Kirken har også en plikt til å beskytte «religionens og Kirkens umistelige rettigheter over alt der de krenkes».

I sin note av den 1. november fremholdt den jugoslaviske regjering at den fremdeles ønsket forståelse med Vatikanet, slik som den var kommet til forståelse med andre kirkesamfunn. Vatikanet svarer at Den hellige stol også håper på en forståelse, men understreker at det er et minimum av betingelser som Jugoslavia må godta. Katolske foreldre må sikres frihet til å døpe sine barn og til å overvære gudstjenester og til å sende sine barn til Kirkens skoler. Katolikken må ikke berøves sin presse og må ha frihet til å organisere religiøse foreninger. Katolikken må sikres retten til å understøtte sin Kirke, til å reparere gamle kirker og til å bygge nye; myndighetene har forbudt opptagelse av kollekt i noen kirker og en prest ble hardt straffet fordi han tok imot et offer som hans sognebarn hadde lagt på alteret. Prestskapet må ikke hindres i å fullføre sine plikter og religiøse ordner må få lov til å utøve sin religiøse virksomhet uten hindringer.

Noten minner også om hvor sterkt kardinal *Stepinac* er hindret i sin bevegelsesfrihet etter at han ble løslatt i 1951.

Marskalk Tito's konferanse med biskopene.

Tirsdag den 8. januar mottok marskalk *Tito* «representanter for Den katolske kirke i Jugoslavia, for», som det heter i kommunistavisen *Tanjug*, «å diskutere med dem regjeringens ønske om å komme til en ordning med Den katolske kirke, svarende til bestemmelsene i forfatningen, og for å drøfte spørsmål vedrørende det diplomatiske brudd mellom Jugoslavia og Vatikanet».

I det utsendte kommuniqué som nevner hvilke kirkelige dignitærer som var til stede, heter det:

«Etter to timers drøftelser ble det besluttet at en felles komité skulle utarbeide en betegnning, inneholdende Kirkens ønsker og regjeringens synspunkter, slik at det på grunnlag av denne rapport kunne etableres en ordning av forholdet mellom Kirke og Stat.»

Det heter for øvrig om denne konferanse at marskalk *Tito* innbød biskopene til konferansen for straks å få etablert en ordning mellom Kirken og Staten, men at biskopene svarte at man bare kunne nå fram til en overenskomst med Den hellige stols samtykke, og at forslaget om komitéen var det eneste som ble vedtatt.

Statens betingelser for en overenskomst med Kirken.

Den jugoslaviske regjeringens betingelser for en overenskomst med Kirken gjorde utenriksministeren, *Edvard Kardelj*, rede for i den tale han holdt i nasjonalforsamlingens utenrikskomité om bruddet med Vatikanet. Den første betingelse, sa han, er at Kirken aksepterer den stilling den nå har i Den jugoslaviske republikk; den må ikke regne med å få tilbake jordeiendommene, trykkeriene, avisene og annen eiendom som er nasjonalisert av regjeringen. — Det er mulig jordeiendommene hører til en særlig kategori og at dette punkt kan drøftes, bortsett fra de eiendommer Kirken må ha inntekter av for å bevare sin uavhengighet. Men trykkeriene og avisene er nødvendige av helt andre grunner.

Kardelj uttalte videre:

«Kirken må ikke regne med å få tilbake de privilegier den hadde i skolene som f. eks. religionsundervisning i statens skoler og kontroll over studieplanene. Kirken må heller ikke regne med at det vil bli gjeninnført obligatorisk kirkelig vielse, dåp osv., da dette vil krenke samvittigheten til folk som ikke har noen religion.

De rettigheter Kirken har håp om å få sikret i en overenskomst med Staten er retten til å gi religionsundervisning i kirkene.» Og Kardelj sluttet med følgende oppsummering:

«Kirken må avfinne seg med det faktum at det sosiale liv utvikles på det grunnlag som ble lagt av den sosialistiske revolusjon og som er sikret i konstitusjonen som forplikter

alle . . . Kirken må forsones seg med den kjensgjerning at de forhold som bestemmer dens virksomhet er strengere enn i det gamle Jugoslavia, og at de privilegier Kirken den gang hadde, ikke kan bli gjenopprettet.

Resultatløse husundersøkelser.

Tito's hemmelige politi har etter hva *Radio Vaticana* melder foretatt en husundersøkelse i kanselliet til episkopatet i Beograd samt undersøkelser hos en rekke geistlige i erkebispedømmet. Politiet var ute etter kompromitterende materiale med tilknytning til den konferanse de katolske biskoper nylig holdt. Husundersøkelsene ga et helt negativt resultat.

MEXICO

Kirkens sosiale lære det mest effektive vern mot kommunismen.

På en pressekonferanse som ble holdt i anledning en katolsk kulturkongress i Guadalajara, uttalte erkebiskopen av Mexico City, mgr. *Luigi Martinez*, at et inngående kjennskap til den katolske sosiale lære er det mest effektive middel i kampen mot kommunismen. Da kommunismen forstår å kamuflere seg godt, er det fare for at mange katolikker kan føres bak lyset. Men, uttalte erkebiskopen, jeg tror likevel ikke at kommunismen er et alvorlig problem i Mexico i dag. Den mexicanske lovgivning tar sikte på å oppfylle arbeidernes berettigede krav.»

PAKISTAN

Katolsk nyhetsbyrå opprettet.

I Karachi som er hovedstaden i Pakistan, er det nå blitt opprettet et katolsk nyhetsbyrå.

POLEN

Demonstrasjoner og uroligheter i anledning arrestasjonen av biskop Baziak.

I Krakow kom det til store uroligheter etter arrestasjonen av erkebiskop, mgr. *Baziak* (omtalt i forrige nr. av «St. Olav»). Befolkningen ga sin harme luft over arrestasjonen av den avholdte kirkefyrste. Politiet gjorde bruk av skytevåpen mot demonstrantene.

Erkebiskop *Baziak* skal være ført til Zakopane, og senere er den tidligere generalvikar, mgr. *Sandomierz*, utnevnt til kapitularkvikar for erkebispedømmet Krakow.

For øvrig er den kirkepolitiske situasjon blitt tilspisset som følge av erkebiskop *Wyszynski's* utnevning til kardinal. Den kommunistiske presse beskylder kardinalen for etter sitt besøk i Rom å ha forplumret den offentlige mening i Polen angående Vatikanets virkelige stilling til spørsmålet om Polens nåværende vestgrense og til de tidligere tyske områder. Tildelingen av kardinalverdigheten er, skriver kommunistavisen *Tribuna Ludu*, Roms belønning.

Biskop *Stanislaus Adamski* som for noen tid siden ble fjernet fra sin stilling på grunn av det standpunkt han har tatt til religionsundervisningen, holdes i «husarrest».

Stiftsbiskop Adamski løslatt.

De siste meldingene fra Kattowitz sier at stiftsbiskop *Stanislaus Adamski* som ble fengslet i fjor høst, er løslatt og har tatt opphold i et nonnekloster i bispedømmet Posen.

Utnevningen av kapitularkvikar *Philip Bedorz* til hans etterfølger er godkjent av kardinal-primasen for Kirken i Polen, *Wyszynski*. Dermed er frykten for et skisma som det som fant sted i de øst-tyske bispedømmer, unngått. Men kommunistene søker å utnytte enhver sjans til å få Kirken skilt fra Rom. Når det hittil ikke er lykket, skyldes det de ekstraordinære fullmakter kardinal *Wyszynski* har fått i Rom.

FRA VIKARIATET

Det foreskrives herved at kirkekollekten søndag 15. februar skal tilfalle de nødstedte ved flomkatastrofen i Holland. Alle oppfordres til på denne måte å være med å lindre ofrenes øyeblikkelige nød.

OSLO

Ved innsendelse av beløp som gjelder gaveabonnement bes elskverdiggst ordet gaveabonnt påført bestillingen, slik at ekspedisjonen kan sende giverens hilsen til mottageren.

St. Olavs Ekspedisjon.

Martin Olsen

Overrettssakfører

Stortingsgt. 4 - Telefon 41 67 39
OSLO

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO'S
ASSURANCE BUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

Guttorm A. Johnsen

BLIKKENSLAGERMESTER

Bygnings-, takreparasjons- og
ventilasjonsarbeid

Thor Olsensgt. 2, Oslo. Tlf. 42 37 89

HERMAN H. RITTERS

ESKEFABRIKK

Chr. Kroghsgt. 30, Oslo

Tlf. 42 34 66

SI

NAVNET

SI

Tunghørte

De hører igjen takket være OTICON HØREAPPARAT. Vi installerer høreanlegg i kirker. 33 års praksis. Forlang katalog.

AMERICAN NORWEGIAN OTICON. A. BRUCE

Fridtjof Nansens plass 6 (like bak Rådhuset), Oslo. Telf. 42 33 32

FREDRIKSTAD

ALFR. GRØNNEBERG

Urmaker & Optiker

Fredrikstad

BIRGER W. DUES

FARVEHANDEL

Malervarer- Vaskeartikler

Parfumeri

Tlf. 2806 - Fredrikstad

HALVORSEN & BJØRCK A/S

Aut. installatør og radioforhandler

Fredrikstad

FREDRIKSTAD

MEIERI

GULLSMED WESSMANN

Fredrikstad

ROLF MARTINSENS

Bokhandel

Tlf. 3680

Fredrikstad

HAMAR

C. HANSEN

Trykkeri - Bokbinderi

Protokollverksted - Linjeranstalt

Fredrikstad

Bøker - Papir - Kontorrekvisita

Trykksaker

ANTON OLSEN

Bokhandel - Papirforretning

Fredrikstad

ARNT JENSEN A/S

Rørleggere

Hamar

E. OLSENS

Rammeforretning

Tlf. 2370

Fredrikstad

Kontor-Service

FREDRIKSTAD

Kontorutstyr - Kontormaskiner

Innredninger i stål og tre

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 69 43 72

MICHAEL BERG

Autorisert installatør

Theresegt. 26, Oslo

Telefon 60 24 05

OLE KRISTIANSSEN

Snektermester

Heimdalsgt. 34 - Oslo.

Tlf. 68 13 58 - Etablert 1894

Spesialitet:

Møbler og innredningsarbeider

TILMERS & HAAVELSRUD A/S

Teatergaten 1, Oslo. Tlf. 33 21 40

Kjøleskap, RADIO, Lysekroner.

Komfyrer. Eget radioverksted.

SØREN HANSSEN

Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo

Telefon 33 77 34

SPAR MENS DU HAR —
MEN SPAR I «KLAR»

«KLAR»

Fåes i banker over hele landet

Jens J. Andersen

OSLO - CENTRALBORD 68 34 00

Beste leverandør av

KJØTT-FLESK-PØLSEVARER

Kjøp

Skotøi

A-S SKOTØIMAGASINET

SOLID

GRENSEN 5/7

Benytt våre

avterrende!

ØKONOM Centralopvarmning

Inneh.: Trygve A. Engh

Tlf. 42 51 33 - Oslo

Varmer — Ventilasjon — Damp

Varmtvann — Olje — Stoker

Fyring — Kjelerrep. — Ettersyn

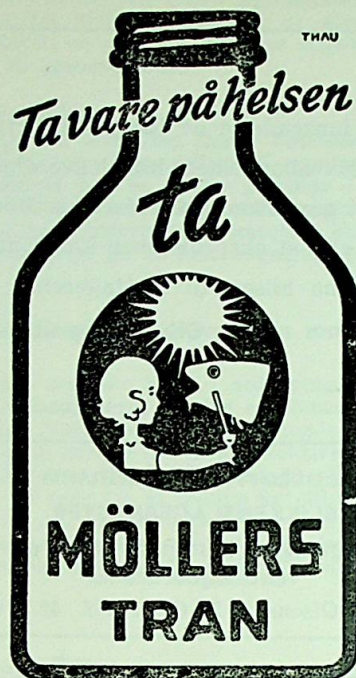
Johan Olsen & Sønner

Murmester og Entreprenørforretning

Kongensgt. 17 - Oslo

Etabl. 1896

Tlf. 42 99 90

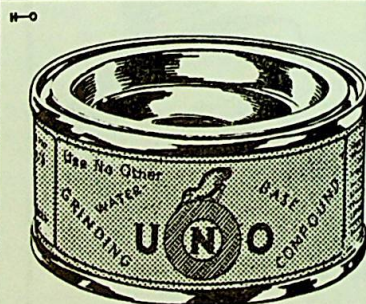
WISBECH

Majorstuhuset - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

ODDVAR J. LØDENG
MURMESTER & ENTREPRENØR

Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler